

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem,
ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

13. Secunda causa, quia tollitur liberum arbitrium, quando tale adjutorium homini datur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

velle habere non potest, destrui libertatem. Quod ex Sancto Hieronymo, disputationibus contra Pelagianos manifeste liquet. Hanc enim eorum velut acutam ratiocinationem profert: *Frustra dedit arbitrij potestatem, quam implere non possum, nisi ipse me semper adiuerit. Destruitur enim voluntas qua alterius ope indiget, sed liberum dedit arbitrium Deus; quod alter liberum non erit, nisi fecero quod voluero. Ac per hoc aut, aut uxor semel potestate, qua mihi data est, ut liberum serueat arbitrium; aut si alterius ope indigeo libertas arbitrij in me destruetur. Et rursum paulo post:*

Quid destruit arbitrium? Ille qui semper Deo agit gratias, & quoadcunque in suo rivulo fluit, ad fontem refert? An, qui dicit, Recede a me quia mundus sum, non habeo te necessarium? Delisti enim mihi semel arbitrij libertatem, ac faciam quod voluero; quid rursum te ingeris ut nihil possim facere nisi tu in me tua dona compleveris? Et in tertio Dialogorum libro sic loquitur Pelagianus: Quomodo servas liberum arbitrium qui dicis hominem nihil posse facere nisi Hieronymus alibi exponit, per singula opera suum præstando. adnuculum, pro quo scilicet impetrando omnes Sanctorum voces nihil sunt nisi ad Deum in cunctis operibus deprecatio. Ideo enim talis auxilij indigentia libertatem tolli putat, quia ut idem Sanctus Hieronymus loquitur:

Lib. 1. Dial. non procul ab initio.

Lib. 3. Dial. ab initio.

Quid quid ex alterius pendet arbitrio, non eius est, quem posse contendis, sed illius sine quo eum non posse perspicuum est.

Neque sane unius Celestij tantum fuit ista vel opinio, vel ratiocinatio, quod per absentiam talis adjutorij quo voluntas ipsa & actio adjuvantur, ac dantur, & pro quo impetrando intelligantur preces fundi, libertas arbitrij penitus lubruatur, sed omnium Pelagianorum communis. Declarant hoc Patres Concilij Carthaginensis in Epistola ad Innocentium.

Apud Aug. Epist. 90.

Si ergo voluerimus, inquiunt, benedicendo super populum dicere; da illis Domine virtute corroborari per spiritum tuum: istorum nobis disputatio contradicit, affirmans negari liberum arbitrium si hoc à Deo possentur, quod in nostra est potestate, virtute enim corroborari si volumus, inquiunt, possumus ea possibilitate natura, quam nunc non accipimus, sed cum

A creamur accepimus. Per illa namque verba; negari liberum arbitrium si hoc à Deo possentur quod in nostra est potestate; significant, fieri non posse ut libertas arbitrij salva maneat, si hoc ipsum quod libero arbitrio proprium est, nempe virtute corroborari, hoc est, scilicet velle, tanquam absens, & ab alio gratis tribuendum precibus imploretur. Oratio enim clarissima est protestatio, non esse rem quam petimus nostræ potestatis. Nam quid stultius, inquit Augustinus, quam orare ut facias in potestate habens? Fortiter autem velle, seu virtute corroborari si volumus, inquit, possumus, non virtute aliqua que actum afferat, & nunc per preces impetretur, sed ipsi jam olim accepta arbitrij nostri libertate. Illa enim est, que ex se ipsa pro suo nutu atque arbitrio fortiter aut languidè vult, aut non vult, nec tanquam ab alio extrinsecus inserendum expectare debet ipsos voluntatis actus, qui suæ sunt potestatis. Nec aliud quam istam Pelagianorum persuasionem Augustinus respicit, quando dicit: *Non autem ideo pro istis non orare debemus, quia si non corriguntur, eorum imputandum est voluntati, qui nolunt credere, etiam ad hoc ipsum sibi necessariam gratiam saluatoris, quod putant consistere in solis viribus voluntatis.*

Epist. 106. ad Paulin.

Neque verò suspicandum est, Celestium atque Pelagianos hæc etiam de illo intellexisse adjutorio, quo sola arbitrij possibilitas non ipsi actus voluntatis adjuvantur. Nam præterquam quod tale auxilium, quocunque tandem illud appellent nomine, ex professo Pelagiani statuant, & necessarium esse fateantur; nulla profecto veri apparet similitudo, quod per auxilium possibilitati sufficientiam afferens ac semper præsens, & arbitrij libertati semper subditum, & ab ipsa liberi arbitrij possibilitate impulsus in actionem semper expectans, libertatem sibi tolli, actionem & voluntatē sibi eripi, ac soli Deo tribui debere eumque solum coronandum esse suspicentur. Hæc enim Pelagianos inde sequi existimasse & invidiosè inculcasse, idem Sanctus crebrò testatur & mox latius declarabitur.

Secunda causa, quia tollitur liberum arbitrium quando tale adjutorium homini datur.

C A P V T X I I I.

SECUNDO itaque & maximè illud adjutorium voluntatis & actionis abhorreat & libertati repugnare censent ex parte præsentia. Nihil enim certius, nihil evidentius esse putant, quam libertatis interitum sequi, imò nec esse voluntatem, aut actionem hominis, sed alterius, si ab alio voluntas & actio per gratiam aut adjutorium fiant. Gravissima sunt hæc de re Pelagianorum frequentesque querimonie, hoc enim sibi vult Pelagius quando stomachando dicit. *His*

A nos imperitissimi hominum putant iniuriam divine gratie facere, quia dicimus eam sine voluntate nostra Christi. nequaquam in nobis perspicere sanctitatem. Quasi Deus gratia sua aliquid imperaverit, & non illis quibus imperavit, etiam gratie sue auxilium subministrat. Ecce sine nostra voluntate fieri putat quod secundum Augustinum fit per gratiam. Hæc sibi vult Celestius quando dicit: *Victoriam nostram non ex Dei esse adjutorio, sed ex libero arbitrio. Nempe, quia alioqui sine propria voluntate vinceremus. Quam ejus mentem mani-*

Lib. de grat. Christi. c. 7.

Lib. de gest. Pelag. c. 18.

Epist. 106.

Epist. 106. in fine.

manifeste Augustinus refellendo prodit: Taceatur, inquit, quando contra tentationes concupiscentiasque illicitas dimicamus, quamvis & illic habeamus propriam voluntatem, non tamen ex illa, sed adiutorio Dei nostram proponere victoriam. Hoc tibi volunt illi, qui Augustino adiutorii voluntatis & actionis predicanti ex omnium Pelagianorum sensu dicunt: *Ut quid nobis predicatur, atque*

Lib. de Corr. & grat. c. 2.

præcipitur, ut declinamus à malo & faciamus bonum, si hoc nos non agimus, sed id velle & operari Deus operatur in nobis? Hoc denique sibi vult Augustinus, quando Pelagianis istis cogitationibus occurrendo sexcentis docet, repetit & inculcat bonum opus tametsi in homine per gratiam illud operetur Deus, non esse propterea alienandum à propria voluntate. Nam proximè citatis Pelagianorum verbis sua brevissima & efficacissima opponens: *Aguntur ut agant, non ut ipsi nihil agant. Et in sermonibus de*

1. lib. Ser. 13. c. 1.

verbis Apostoli: *Dicit mihi aliquis, inquit, ergo agimur non agimus. Respondeo, imo & agis & ageris, &c. adiutorem utique invocas Deum. Nemo adiuvarit si ab illo nihil agatur. Et in libro de gratia & libero arbitrio: Nemo cum aliquid secundum Deum operatur, abneget hoc à propria voluntate. Et in Epistola centesima sexta: Non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei: Non quia nihil potest nisi ille miseretur. Et rursum: Non ego autem sed gratia Dei mecum, id est non quia ipse nihil boni agebat, sed quia nihil agebat si illa non adiuvarit. Et in Epistola centesima septima: Non est volentis neque currentis &c. non quia velle non debemus & currere, sed quia ipse in nobis & velle operatur, & currere. Et in libro de gratia Christi ipsam Pelagianam possibilitatis gratiam excludens, aliamque contra suspensiones eorum defendens: Non solum enim Deus posse nostrum donavit, atque adiuvat, sed etiam velle & operari operatur in nobis. Non quia nos non volumus aut nos non agimus, ut Pelagiani putant, sed quia sine ipsius adiutorio nec volumus aliquid boni nec agimus. Et ut alta infinita loca præteream, in libro de peccatorum meritis & remissione aperitissime: Nec adiuvari potest, nisi qui etiam aliquid sponte conatur, quia non sicut in lapidibus insensatis, aut sicut in eis, in quorum natura rationem voluntatemque non*

Epist. 2.

Verf. fin.

In medio.

Epist. 25.

Lib. 2. c. 5.

Vide infra lib. 8. de grat. Christi Salvatoris c. 5. usque ad 12.

Lib. de gestis Pelag. c. 29.

Rom. 8.

Epist. 105.

Matth. 10.

condit, salutem nostram Deus operatur in nobis. Quibus & similibus infinitis locis (de quibus alibi plura) Pelagianorum argutiones Augustinus interimit, exillimantium voluntatem per adiutorium voluntatis extinguere. Quia optari, inquit idem, hoc est quia verbum optandi, quod ab alterius arbitrio, aut adiutorio rem pendere insinuat, usurpavi. Dei quidem commendavi gratiam, non tamen arbitrium voluntatis extinxit. Atque ista omnino causa est cur locum illum, spiritus interpellat pro nobis, & spiritus patris qui loquitur in vobis: Exponens præmuniere lectorem solet, ne solus hoc spiritus agere sine nostra id voluntate credatur. Ita dictum est, inquit, interpellat, quia interpellare nos facit, nobisque interpellandi & gemendi inspirat affectum, sicut illud in Evangelio, Non enim vos estis qui loquimini sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Neque

A enim & hoc ita sit de nobis tanquam nihil facientibus nobis.

Cum ergo Pelagiani per tale adiutorium voluntatis & actionis omnem omnino hominis voluntatem tolli & extingui putent, hinc fit, ut argumentum illud invertere soleant, & ex voluntatis concursu, talis adiutorij impossibilitatem arguere. Vnde frequentissima eorum ratiocinatio, nos volumus, nos facimus, tacite vel expresse inferendo, ergo non facit hoc Deus in nobis per tale voluntatis adiutorium, sive, ergo liberum arbitrium non est extinctum, ita ut voluntas per talem gratiam dari debeat. Nam Celestius cum sibi à Catholicis notissimus ille locus opponeretur: *Non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei: Rom. 9.* Respondendum esse dicit id quod Apostolus de quodam ait: *a Quod vult faciat. Item, b Elige vitam ut vivas. Item, ad quod vis porrige manum.*

Item, si voles, præcepta servabunt te. Et, si volueris & audieris me. Tamquam illa loca directè illi adiutorio voluntatis quo voluntas locis istis significata tolleretur, repugnarent. Quam suspicionem auferens Augustinus: *Non quia, inquit, hoc sine nostra voluntate agitur, quando miseretur per tale adiutorium Deus, sed quia voluntas non implet quod agit, nisi divinitus adiuvetur. Et inculcatus adversus eandem Pelagianorum opinionem disputans: Certum est, inquit, nos mandata servare, si volumus, sed quia præparatur voluntas à Domino, &c. certum est nos velle cum volumus, sed ille facit ut velimus bonum: certum est nos facere cum facimus, sed ille facit ut faciamus. Ex eadem vena fluit illa non infrequens Pelagianorum argumentatio, & tacita illius adiutorij voluntatis criminatio, quod velle & agere præcipitur nobis, ergo voluntas & actio nostra est, nec datur à Deo. Quod enim à nobis iubendo postulatur, hoc etiam à nobis expectatur, & à volentibus & agentibus datur. Eademque prorsus de admonitionibus & exhortationibus ratio est. *Ut quid, inquit Pelagiani, nobis hoc præcipitur, nempe ut diligamus invicem, nisi quia ex nobis habemus, ut invicem diligamus?* Et rursum de illis ipsis Augustinus: *magnum aliquid Pelagiani se scire putant, quando dicunt; non iuberet Deus quod sciret non posse ab homine fieri. Alibi: acute autem sibi videntur dicere, quasi nostrum hoc illis ignoret: non præciperet Deus homini quod esset humana impossibile voluntati. Sic nempe, ut illud velle quasi non esset nostrum, ab alio expectandum sit, & nihil nostra voluntas, ut supra dictum est, agat. Sic enim istam objectionem à Pelagianis intelligi, ex multis Augustini locis patet, ubi eam tacite refellendo ad sensum istum respicit. Cum enim varia præcepta contra hoc adiutorium objecisset Celestius, orationem ei Augustinus opponens: *Hoc utique orat, inquit, ut præcepta Dei faciat. Quæ ut fierent, nec iuberentur, si nihil ibi nostra voluntas ageret, nec oraretur, si sola sufficeret. Et in libris ad Valerium: Vnde intellegimus, cum hæc præcipiuntur ut fiant, nihil aliud ostendi, quam inesse nobis oportere ad hæc accipienda & habenda etiam propriam voluntatem. Cum vero***

Lib. de perf. iust. c. 19. a 1. ad Cor. 7.

b Deuter 30. Eccles. 15. Ista 1.

Eodem lib. de perf. iust. c. 19.

Lib. de grat. & lib. arb. c. 16.

Ibid. c. 16.

Lib. 2. de pecc. meritis & remiss. c. 3.

Lib. de perf. iust. c. 10.

Lib. de nupt. & concub. c. 3.

Dei dona esse monstrantur &c. nostras voluntates ad
hac petenda, sumenda, retinenda, parum valere, nisi
divinitus adjuventur. Audis voluntates ipsas, hoc

A est ipsas volitiones, quod molestissime ferunt,
non possibilitatem volendi debere divinitus
adjuvari.

De simili errore Monachorum Adrumetinorum, &
à Pelagiano differentia.

C A P V T X I V.

PORRO quia perdifficile est hujusmodi
voluntatis & actionis adjutorium cum
humana voluntate conciliare, obser-
vatione dignum est, Monachos quos-
dam Adrumetinos, in eandem atque Pelagia-
nos opinionem, qua per talem gratiam huma-
nam voluntatem ac libertatem tam absente
quam presente illo adjutorio omnino extin-
gui crederent, incidisse. Illud tamen inter
utroque discrimen est, quod Pelagiani ne libertas
tolleretur, talem gratiam fustulere; Adu-
metini ut salva maneret talis gratia, liberta-
tem. Nempe quia illi hæretici erant inimici
crucis Christi; hi Catholici qui quilibet sibi
tollere mallet quam gratiam Dei. Contra quos
instanter ipse Sanctus Doctor agit, ne per istud
voluntatis adjutorium voluntatem suam neque
in bonis per præsentiam, & influxum ejus, neque
in malis per ejus absentiam atque defectum
arbitrarentur extingui. Nam quod presente
talis gratiæ adjutorio voluntatem hominis
prorsus tolli crederent, ex Augustini testifica-
tione certissimum est. Sic enim in ipso libri

*Exordio Valentinum alloquitur: Sed quoniam
sunt quidam qui sic gratiam Dei defendunt, ut negent
hominis liberum arbitrium: aut quando gratia de-
fenditur negari existunt liberum arbitrium, hinc
aliquid scribere ad vestram charitatem Valentinus
Fratris &c. compellente charitate curavi. Quod
idem ex varijs istius libri locis, quibus error
ille convellitur, manifestum est: Rogamus, in-
quit, verbis Apostoli, ne in vacuum gratiam Dei
suscepimus. Ut quid enim eos rogat, si gratiam Dei
sic susceperunt ut propriam perderent voluntatem?
Sic enim hoc Adrumetini haud secus atque
Pelagiani intelligebant. Et rursum: Non enim
quia dixit Deus est enim qui operatur in vobis & velle
& operari pro bona voluntate, ideo liberum arbitrium
abstulisse putandus est. Et cum cor lapideum
hoc est voluntatem durissimam per tale adju-
torium homini auferri à Deo docuisset, sub-
ijcit: Ne autem putetur nihil ibi facere ipsos ho-
mines per liberum arbitrium, ideo in Psalmo dicitur, No-
lue obdurare corda vestra. Quod verò etiam per
talis adjutorij absentiam liberam hominis volun-
tatem eripi existimarent, non minus perspicue
claret. Nam cum dixisset August. Valentini
Monasterium nonnulla dissensione fuisse turbatum, eo
quod quidam, inquit, in vobis sic gratiam prædicent
ut negent hominis liberum arbitrium; mox subjun-
git: Et quod gravius est dicant quod in die iudicij
non sit reddaturus Deus unicuique secundum opera
eius. Et qui sic, obsecro, nisi quia se, siquid
mali, deficiente tali gratia committerent, sine*

A qua non possent declinare à malo, aut facere
bonum, extra omnem culpam esse censerent.
Quem suum errorem in libro de Correctione
& gratia hanc ob causam scripto clarius pate-
faciunt. Cum enim Augustinus per tale volun-
tatis & actionis adjutorium ita Deum
operari docuisset velle atque perficere, non ut
ipsi nihil agerent, quemadmodum arbitrati fue-
rant, sed ut quod agendum est ipsi agerent: con-
victi de manente hominis libera voluntate in
operibus bonis, quando præsens fuerit hujus-
modi adjutorium, libertatem quando deest,
sibi tolli conqueruntur. Ergo, inquit, præ-
cipiant tantummodo nobis, quid sacre debeamus, qui
nobis præsumt, & ut faciamus oremus pro nobis, non
autem nos corripiant, & arguant, si non fecerimus.

Et quid ni corripiant si non fecerint? Nempe,
quia ut infra Augustinus dicit, extra culpam se
videri volunt, in hoc quod non obediunt Deo; quia
utique ipsa obedientia munus eius est. Hoc munus,
id est, ipsum obedire velle Deo, si ipse non de-
derit, quid homo, inquit, velut culpandus
arguitur, cum sine illo nulla obediendi libertas
habeatur, quia nec voluntatem potest ad obe-
diendum flectere. neque quicquam ex se fa-
cere ut illud auxilium detur. Quem sensum
eorum luculentissime quæ consequuntur pro-
dunt: Quomodo, inquit, meo vitio non habetur,
quod non accepi ab illo, à quo nisi detur non est om-
nino aliud, unde tale ac tantum munus habeatur. Et
paulo inferius: Recte corripere si eam, bo-
nam faciendi præcepta voluntatem, mea culpa
non haberem; hoc est si eam possem mihi dare vel su-
mere ipse, nec facerem, vel si dante illo accipere no-
luissem. Cum ergo & ipsa voluntas à Domino præ-
paretur, cur me corripis, quia vides me eius præcepta
facere nolle; & non potius ipsum rogas, ut in me ope-
retur & velle? Et rursum: Hanc (obediendi vel
diligendi voluntatem) non accepimus. Quid
itaque corripimur, quasi nos eam nobis dare possemus,
& nostro arbitrio dare nolimus? Nonne satiatis-
sime patet eos propter defectum talis adjutorij
quod ipsa voluntas & actio obediendi juyatur
ac datur, extra culpam se videri voluisse? Quod
sane nihil aliud quam ista peccata citra om-
nem culpam gratiæ vitandi deficiente com-
mitti. Quæ excusatio nullo profecto alio fun-
damento niti potest, nisi perdita libertatis.
Nam ubi est obediendi, sive præcepta faciendi
impossibilitas, ibi nulla transgrediendi, sive
non obediendi videtur esse posse libertas.

Quorundam quoque ex eis eadem prorsus fuit
quæ Pelagianorum de natura præcepti hallucina-
tio; putabant enim eo ipso quo præcipitur,
hoc

*Ibid. de grat.
& lib. arb.
c. 1.*

Ibid. c. 5.

Ibid. c. 7.

Cap. 15.

*Epist. 1. ad
Valent.*

*Lib. de Con-
& grat. 12.*

Ibid. c. 3.

Ibid. c. 6.